

SVEDOKINJA KAŽE DA JE HARTMANOVA DOPRINELA UTVRĐIVANJU ISTINE

Author: [Goran Jungvirth](#)

Aktivistkinja je posvedočila da je kontroverzni materijal iz knjige već bio poznat, uprkos tome što je Haški tribunal na njega stavio oznaku tajnosti.

Tim odbrane Florans Hartman (Florence Hartmann) zatražio je ove sedmice od sudija Tribunala da bivšu hašku portparolku oslobodi optužbe za uvredu suda zbog toga što je u svojoj knjizi pomenula naloge Haškog tribunala da se zaštite potencijalno inkriminišući srbijanski vojni dokumenti. Okrivljena bi mogla da bude kažnjena zatvorom u trajanju od sedam godina ili globom u iznosu od 100,000 eura.

Hartmanova je tokom devedesetih o ratovima na Balkanu izveštavala za francuski dnevni list Mond (Le Monde), da bi potom – od 2000. do 2006. godine – bila portparolka Karle del Ponte (Carla Del Ponte), tadašnje glavne tužiteljice Tribunala za ratne zločine.

U svojoj knjizi iz 2007. godine, koja nosi naslov Mir i kazna: Tajni ratovi međunarodne politike i pravosuđa, Hartmanova je pisala o nizu dokumenata – zapisnika sa sastanaka srbijanskog Vrhovnog saveta odbrane (VSO), organa kojim je predsedavao pokojni srpski autokrata Slobodan Milošević i u čijem je radu sudelovala nekolicina najviših srbijanskih generala i političara – koje je Srbija predala Tribunalu kako bi ih tužilaštvo iskoristilo protiv Miloševića, ali samo pod uslovom da ostanu poverljivi.

Milošević je umro u zatvorskoj ćeliji marta 2006. godine, nekoliko sedmica pre okončanja procesa na kojem mu se sudilo za ratne zločine u Bosni, Hrvatskoj i na Kosovu. Aktivisti tvrde kako pomenuta dokumenta sadrže ključne podatke o toku jugoslovenskih ratova, te kako je to Bosni moglo da pomogne u parnici koju je protiv Srbije vodila zbog genocida. Bosna je taj proces izgubila 2007. pred Međunarodnim sudom pravde (MSP).

Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane tužilaštva, koje se odigralo 1. jula, ugledna srbijanska aktivistkinja koja se bavi zaštitom ljudskih prava, Nataša Kandić, ponovila je svoju raniju izjavu po kojoj to što su sudije Tribunala odlučile da Srbiji dozvole da rediguje i prikrije dokumenta – „nije dobro za pravdu“.

Ti dokumenti pokazuju „povezanost države Srbije, njene vojske i policije, sa institucijama, vojskom i policijom (bosanske) Republike Srpske (RS)“, kazala je ona.

„Cilj te povezanosti bio je da se bosanski Srbi ne osećaju usamljeno dok se odigrava ubijanje zarobljenika u Srebrenici, kako bi znali da to rade zajedno sa Srbijom“, dodala je ona, aludirajući na masakr koji su snage bosanskih Srba 1995. izvršile nad oko 8,000 bosanskih Muslimana u Srebrenici.

„Nema samo pojedinac pravo da sazna istinu, nego je to i pravo čitavog društva“, kazala je Kandićeva nakon što su je sudije pitale da li prihvata bilo kakvo ograničenje prava javnosti da sazna istinu.

„Kada su u pitanju ratni zločini, i kada se država javno proglašava zločinačkom – a mislim na Srbiju iz vremena Miloševićevog režima – onda smatram da je istina važna, kako bi oni koji su odgovorni za najteže zločine mogli da budu kažnjeni.“

Kandićeva je rekla kako su postojanje pomenutih dokumenata i odluka Tribunala o njihovoj poverljivosti predstavljali javnu tajnu, o kojoj se često raspravljalo u nevladinim krugovima. Rekla je i da te dokumente nije lično videla, ali se pozvala na profesora Vojina Dimitrijevića, srbijanskog pravnika koji je bio deo tima za pripremu odbrane Srbije od bosanskih optužbi za genocid.

Po rečima Kandićeve, Dimitrijević joj je – mnogo pre no što je Hartmanova objavila svoju knjigu – otvoreno i javno potvrdio postojanje takvih dokumenata.

Na pitanje tužioca, koje se ticalo okruglog stola koji je u Beogradu održan polovinom 2007. – u vreme kada su mnogi pravni eksperti iz regiona raspravljali o presudi MSP-a kojom je odbačen bosanski slučaj – Kandićeva je još jednom ponovila kako niko iz srbijanskog pravnog tima nije pokušavao da prikrije činjenicu da ta dokumenta postoje.

Ona je rekla da je tom prilikom i profesor Radoslav Stojanović – vođa pravnog tima Srbije – izrazio želju da kontroverzni dokumenti postanu dostupni javnosti.

„Svaka zemlja, u ovom slučaju Srbija, ima obavezu da žrtvama i društvu predoči sve podatke o odgovornosti za počinjene zločine – u ovom slučaju, za genocid u Srebrenici“, dodala je Kandićeva.

Nezadovoljan odgovorom, tužilac je rekao: „Gospođa Hartman Vas je opisala kao predanog borca za ljudska prava, na osnovu čega mogu da zaključim da ćete sopstveni stav izneti bez obzira na pitanje koje Vam je postavljeno.

„A Vaš angažman se danas sastoji u tome da – kao predana aktivistkinja koja se bavi zaštitom ljudskih prava – saopštite nekakvu poruku sudu, javnosti . . .“

„Već godinama govorim o tome da ta dokumenta treba da budu javna, kako bi se otkrila istina“, odgovorila je Kandićeva. „Zašto se ovde sudi Florans Hartman, kada ja i više desetina aktivista, pravnih eksperata . . . godinama zahtevamo da ti dokumenti postanu javni?“

„Nijedna zemlja iz bivše Jugoslavije ne bi smela da zloupotrebljava [pravila Tribunala] i skriva značajna dokumenta od javnosti“, rekla je Kandićeva, što je tužioca navelo da se požali na to da svedokinja drži govor umesto da odgovara na pitanja.

Kandićeva je sudu rekla kako Hartmanovu smatra „veoma važnom osobom za utvrđivanje činjenica o istini“.

„Mnogi rade u Tribunalu zbog toga što je to izazovan posao. Ona je i emocionalno sudelovala u tom poslu. Videla je žrtve. A utvrđivanjem činjenica biće manje laži i manje mogućnosti da se nešto poput ovoga (masakra koji je 1995. počinjen u Srebrenici) ponovo dogodi“, kazala je Kandićeva, dodajući da bi Tribunal trebalo ponovo da razmisli o svojoj odluci o kontroverznim dokumentima.

U svojoj završnoj reči, odbrana se takođe osvrnula na profesionalni angažman optužene i njenu posvećenost radu Haškog tribunala, da bi potcrtala svoju tezu po kojoj Hartmanova veruje da pominjanjem navedenih dokumenata u svojoj knjizi nije prekršila nikakvu odredbu o poverljivosti – jer se za njihovo postojanje već javno znalo, i jer su ih drugi izvori objavili.

„Jasno se vidi da postoje dokazi za to da je gospođa Hartman bila poznata kao neko ko profesionalno i posvećeno radi svoj posao, i osoba privržena idealu međunarodne pravde i uspehu rada Tribunala“, rekao je njen tim odbrane. „Ne postoji razumna osnova za zaključak da bi takva osoba želela ili čak razmatrala ometanje ostvarivanja pravde.“

No, nastavila je odbrana, čak i da je Hartmanova pogrešila u pogledu zakonitosti onoga što je napisala, ona je „smatrala, u dobroj veri, kako ima pravo da se ponaša onako kako je to i učinila“ i nije pokazala nikakvu nameru da prkosi Tribunalu ili da ga opstruira, pa je stoga ne treba smatrati krivično odgovornom.

„Sudsko veće bi u potpunosti trebalo da uzme u obzir činjenicu kako, naposljetku, postoji i visok stepen dvosmislenosti i neizvesnosti u pogledu obima i efekta odustajanja od tajnosti koje proističe iz Tribunalovog javnog pominjanja spornog podatka, te iz javnog priznanja postojanja tih navodno 'poverljivih' činjenica od strane Srbije i Crne Gore“, dodala je odbrana.

U zaključku je odbrana zatražila oslobađanje Hartmanove, ili da sud makar uzme u obzir olakšavajuće okolnosti i izrekne blagu sankciju u obliku uslovnog puštanja na slobodu.

Goran Jungvirth je obučeni izveštač IWPR-a iz Zagreba.

Location: Balkans

Serbia

Kosovo

Croatia

Topic: Courtside

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedokinja-ka%C5%BEE-da-je-hartmanova-doprinela-utvr%C4%91ivanju-istine>